

Klic TRIGLAVA

LETO V.

20. oktobra 1952

ŠTEV. 103.

TITOVO OBISKANJE

Današnjega stanja v svetu prav gotovo ne moremo biti veseli. Zlovešča grožnja nove svetovne vojne z novimi, izdatnejšimi sredstvi za uničevanje že dolgo visi v zraku. Se starejša kot ta je grožnja komunizma, da se kot blatna poplava razlije po svetu in zaduši svobodo. Enako staro je trpljenje polovice Evrope, ki je zapadla pod rdeči jarem. Medtem ko imajo ostale države vsaj to bridko tolažbo, da ves svobodni svet govori o njihovem zatiranju, je Jugoslavija na posebnem žalostnem položaju. Zapad sicer dobro ve, da Tito svojim podložnikom ne daje na dobrot ne svobode, toda na neslo je, da je skupaj z Zapadom nasprotnik Moskve. Zapadu ni prijetno, da ima ta pajdaš, ki so ga pripustili pod napušč, odurne domače navade. Zato tega tudi radi ne omenjajo in pri pomanjkljivem človeškem spominu tudi pozabljajo. Ker nehote večemo konec Tita in osvoboditev domovine na osvoboditev ostalih dežel, nas boli spoznanje, da smo v resnici v popolnoma drugačnem položaju kot recimo Čehi ali Poljaki.

Celo "Pregled" NCFE, ki je bil zbirka najugodnejših protikomunističnih poročil, je moral v septemberski številki prinašati grenke članke. Dr. Krek je odgovorni urednik. Morda bo torej zdaj tudi v njegov krog pronicel realizem. Ko je prevajal knjižico ameriškega zunanjega ministrstva o Jugoslaviji, se je morda zamislil ob odstavku, da so "vsi voditelji Jugoslavije... med dvema vojnama... napretrgoma vodili vsak svojo... bitko", do čim je kmet ostal v revščini. Pomagalo bi, da bi v bodoče za vse zlo ne krivili le višjih sil, temveč se ozrli tudi po lastnih napakah.

Pravično gledanje v preteklost in trezno opazovanje sedanjosti bi povzročilo duševni zlom le pri slabih, ki jih je morda treba hraniti z mamil. KLIC TRIGLAVA je skušal svojim bralcem nuditi krepko naravno hrano. Nismo prinašali za protikomuniste večsah poraznih poročil zato, da bi ubijali vero v osvoboditev domovine. Nasprotno. O pravem času smo skušali opozoriti na dejstva, prihraniti razočaranja in omogočiti rešitev. Brez luči ne bomo prišli v temi preko ozke brvi. Strahopetci naj zatisnejo oči. Pogumni bodo uspeli.

Nič bolj nespametnega ni, kot misliti, da ni nič mogoče storiti. Če bi bil tukaj prostor za navdušujoče govore, bi pripomnili, da Slovencev skozi dolge tegobe ni bilo konec niti jih ne bo v bodoče. Vprašanje je le, kako po svoji moči pomagati in pospešiti, da se bodo vremena Kranjcem zjasnila. Najlažje bo premisliti ob primerih. Ko je g. Eden odhajal k Titu, smo spomnili, da imajo Korošci in Tržačani priliko, da se oglasijo. Zakaj bi le tožili: ne poznajo nas, prezirajo nas, zatirajo nas? Zakaj se ne bi vztrajno predstavljali in postavljali ter tako spodbili vzroke temeljavam? Ako bi ob priliki ing. Figlovega obiska v Parizu tankajšnji Slovenci molčali, francoski zunanji minister g. Schuman verjetno ne bi izrazil svojega negodovanja nad zapostavljanjem koroških Slovencev, kot je to sporočil zastopnik francoskih oblasti koroškim Slovincem ob njihovem poletnem obisku v pariški mestni hiši. Ob Edenovem obisku Avstrije nismo zasledili, da bi se tank. Slovenci kaj zganili. Pravtako, razen gostobesedne ga odprtega pisma v DEMOKRACIJI, g. Eden ni dobil nikakršnega pisma od tistih 42% volilcev, ki so se izrazili za Svobodno tržaško ozemlje. Tako je bil obveščen le o italijanski in Titovi strani; o svobodnem ozemlju mu neposredno prizadeti niso nič rekli. Ko bo prepozno, bo jok in stok in dirka v London ali kamorkoli. To je trd očitok; toda dober prijatelj pove odkrito, kar misli, posebno če more pomagati za bodoče. Nobeno pismo Slovenske Pravde ne more zaleči toliko, kot bi zalegel glas prizadetih.

Pri slovenskih begunskih zadevah je še več prilike za izboljšanje. Kaj bi recimo mogli storiti ob napovedanem Titovem obisku v Londonu? Do pomladi je časa dovolj za premislek. Obup - "saj se nič ne da" - je ne spameten. Tožiti nad nemoralnostjo Zapada bi bilo nekoristno. Jezno protestirati proti sprejemanju Tita bi bilo smešno. Žalovati, da nas je Zapad izdal, bi kazalo na omejenost. Tito bo prišel in tega ne moremo prepredati. Paziti bo treba, da nas ne bo kdo potlačil v isti koš s kominformovci. Vsekakor pa moremo izkoristiti to priliko, da opomnimo na nekaj dejstev. recimo na kratko tole:

Grdo norčevanje je Titova pretveza, da njegov obisk tolmači prijateljstvo jugoslovanskih narodov do Anglije in Zapada; kajti rdečega diktatorja je le strah pred Moskvo nagnel na Zapad, medtem ko jugoslovanski narodi trpe pod komunističnim nasiljem in zato ne morejo pokazati svoje ga resničnega prijateljstva do Zapada, svoje želje po demokraciji in ljubezni do svobode.

Ako bi tak glas s primernim gromom zadonel recimo z zborovanja v veliki londonski dvorani in bi tisoči navzočih, kakor tudi ugledni možje na odru dali prepričljiv poudarek, bi prav verjetno tudi tisk ne molčal o zadevi. Namesto, da bi pisali mnogo neumnosti o Titu in Jugoslaviji, bi bil svet opozorjen, da komunizem tudi za Jugoslovane ni užitek. Titovi časopisi bi spet pisali, da vlada "ni pravilno razumljena". Bil bi prvi uspešen udarec proti Titu po dolgem času.

Nemogoče? Manjka denarja, zvez, poznanstev, ugleda? Za to je bil čas skozi 7 let. Naši politiki so večkrat zagotavljali, da so mnogo storili. Tudi če malo verjamemo, ni popolnoma nemogoče, da ne bi KLIC čez pol leta poročal: Veliko londonsko dvorano so napolnili sicer večinoma begunci raznih narodnosti, toda ti in ti poznani Angleži so vodili zborovanje, ki je bilo naperjeno proti komunizmu na splošno, toda s pripombo, da v Jugoslaviji ni nič boljše, čeprav ni pod Moskvo. Sprejeta je bila resolucija, ki obžaluje grdo norčevanje Titove pretveze...

Le sanje? Zakaj?

OBRAČUN

Zanamci se bodo nedvomno čudili, kaj je v medvojni revoluciji ločilo množice slovenskih ljudi. Kdor bo z ljubeznijo namesto s sovraštvom pregledoval tako domobransko kot partizansko stran, bo našel mnogo idealizma in slovenske zavesti tako tukaj kot tam. Z nujnostjo klasične tragedije so umirali junaki in potegnili drug drugega v propast. Tragična krivda je bila v njihovi slepoti, oziroma prav v njihovi vdanosti, da na eni strani ni niso spregledali zmede in na drugi ne temnih sil, ki so jih vodile.

V STVARNOSTI IN SVOBODI (gl. str. 3.) g. Jeza zgovorno predoči mišljenje bivšega partizana. Na žalost pa se ne povzpne na primerno objektivno gledišče. Morda smo še preblizu dogodkom, o katerih razpravlja. Vsekakor je ocenjeval, sodil in zaključeval preveč avtoritativno in dokončno. Da bi slika, ki še zdaleč ni in še dolgo ne bo mogla biti vsestransko osvetljena, ne bila izkrivenjena, bi si moral izposoditi komunistični tabor v isti meri, kot si je protikomunističnega.

Načelno je bil odpor proti okupatorju politično moder in iz narodnih koristi potreben. Ker je naša zunanja politika v zadnjih letih pred vojno tako odpovedala, da je država bila končno brez vsakega zagotovila pahnjena na stran zaveznikov, je bilo treba s puško v roki zagotoviti izpolnitev naših narodnih zahtev. Toda takšno trošenje človeških sil in narodnega premoženja, kot so si ga med vojno privoščili komunisti, je bilo lo zločinsko početje proti narodnim koristim. Zapadni poveljnik, ki bi za postranske akcije tako razsipno žrtvoval vojake, bi kaj kmalu prišel do neslavnega konca svoje kariere. Če tehtamo izgube in dosežene uspehe, je bilanca za slovenske partizane porazna. Na tak način ne vodi vojne odgovorna vlada, temveč le zamorjena svojat, ki sledi Leninovemu naročilu, da je treba vojno kanalizirati v revolucijo. Dodati moramo še grozotno množico umorjenih. Deset in deset tisoči žrtev obtožujejo komuniste. Izvirne krivde zanje ne nosijo nekomunisti. Ni bil narod tisti, ki je odpovedal v času preizkušnje, ampaka vodilna plast. Ta ni poskrbela pravočasno s

KLIC TRIGLAVA

53, Bucks Hill, Chapel End
Nuneaton, Warwickshire

Izhaja 1. in 3. ponedeljek v mesecu

pametno politiko, da bi bil narod v odločilni uri v osnovah edin, zbran in trezen. Samo tako je bilo mogoče, da so ga dobili v roke poklicni teroristi za svoje strašne igre, ga speljali v bratomorno klanje in po truplih in kosteh zlezli na oblast.

PRISLUŽIL SI JE

Trst, 1. oktobra. (Od posebnega dopisnika)

Ko so demokratični Slovenci v Trstu 24. julija letos spoznali, da vo di sled za izginulim Ferdom Klembasom v Jugoslavijo, sprva niso mogli te ga dejstva dovolj točno označiti. Toda s časom so prihajale na dan zani mivosti, ki končno pojasnjujejo zakaj jo je tako na hitro odkuril bivši organizacijski tajnik Slovenske demokratske zveze.

V njegovem slučaju nikakor ne gre za ugrabitev, kot je to bilo av = gusta 1947 s tedanjim urednikom DEMOKRACIJE g. Andrejem Uršičem, ali pa 22. septembra 1949 s podpredsednikom Glavnega odbora SDZ g. Ferdom Kalinom. Tudi ne za tako ogabno potegavščino, kot so jo titovci storili nad Srbom g. Hrvojem Magazinovičem spomladi 1949, ko mu je oznaški agent pripeljal ženo iz Jugoslavije na tržaško mejo, nakar so komunisti zagrabili g. Maga zinovića. To pot je šlo za povsem legalen Klembasov odhod. S potnim li = stom, izstavljenim od tržaških zavezniških oblasti, je odšel v Jugosla = vijo skupaj z nekim srbskim prijateljem na "obisk". Jasno je, da se s tega "obiska" ne bo več vrnil.

Klembasov odhod je sledil prihodu majorja UDB Winklerja, ki se je za stalno naselil na zapadu in si "izbral svobodo". Ker je Winkler zavzemal visok položaj v primorski sekciji tajne policije, je razumljivo, da so mu poznani tudi Oznini agenti v Trstu in na Goriškem. Tla so tako za Klemba sa postala prevročna in je seveda moral oditi.

Prebegli Winkler je izpovedal zanimivosti, ki utegnejo nekoč razga = liti emigrantske in ostale slovenske kroge na Tržaškem. Ni malo vidnej = ših osebnosti, ki so na plačilnem seznamu UDB. Na tem spisku se je naha = jal seveda tudi Ferdo Klembas; njegova zasluga je, da so oznaši lanskega decembra tako uspešno opravili svoj posel, ko so vdrlji v stanovanju major ja Andreeja in mu ukradli arhiv.

Znano je, da je povratnik Klembas pred vojno (in po njej?) pripadal organizaciji "Zbor".

PROBLEMATIKA SLOVENSKE REVOLUCIJE

V Trstu je izšel zbornik STVARNOST IN SVOBODA, ki so ga uredili gg. V. Beličič, Fr. Jeza in B. Žerjav. Na 80 straneh prinaša članke, gledališke in književne orise, nekaj pesmi in odlomek iz romana. Okus po zborniku TABOR ima "Rast novih sil" A. Legiše.

Kakor že v zadnji številki STVARNOSTI predstavlja tudi zdaj težiš = če zbornika F. Jezina razprava v nadaljevanjih o "Sodobni slovenski pro = blematiki". Brez dvoma se je g. Jeza lotil zanimive in potrebne teme, ven dar se zdi, da obdeluje tako kočljiv predmet s prelahkim srcem. Dasi ni nikjer rečeno, da naj bi to predstavljalo zgodovinski oris tako kritične slovenske dobe, se je pa kljub temu težko iznebiti občutka, da je razpra va poskus zgodovinske analize.

Kaže, da si je pisec zastavil nalogo, da propagira misel samostojne slovenske države v njenih ekstremih in je s tem namenom sku = šal opisovati slovenske vprašanje. Tako pa je zapadel prav v to, kar je uvodoma obsojal z ugotovitvijo, da ne gre "slovenski protiokupatorski boj tolmačiti s tega ali onega strankarskega stališča". Tega mu sicer ni zameriti, toda njegovi razpravi jemlje dokumentarnost in objektivnost, tem bolj, ker je vede ali nevede zamolčeval druga dejstva, ki utegnejo govoriti protivno njegovim navajanjem. Slovenska revolucija kot smo jo doživljali, je postavljala zahtevo po slovenski državi, toda istočasno z malimi izjemami ni zanikala jugoslovanske zveze.

Ilegalni tisk nekomunističnih skupin iz leta 1941 bi govoril pro = ti Jezini trditvi, da so "računale z dokončnim razpadom Jugoslavije vse politične stranke"; to se zdi neverjetno predvsem za Slovensko ljudsko stranko, ki je imela v inozemstvu svoje predstavnike v jugoslovanski vla di. Morda je Osvobodilna fronta oziroma Komunistična partija prve mese = ce opuščala omenjanje Jugoslavije, toda že 16. septembra 1941 ob konsti = tuiranju Slovenskega narodnoosvobodilnega odbora je izjavila, da "ures = ničujoč slogo in enotnost narodov Jugoslavije stopa SNOO v stalno zvezo z enakimi predstavniki drugih narodov Jugoslavije". 1. decembra 1941 je prav na pobudo OF Ljubljana z molkom proslavila nekdanji državni praz = nik. Če tedanja miselnost ne bi bila jugoslovanska, potem demonstracija

proti okupatorju gotovo ne bi bila določena za 1. december. Medvojna Kar deljeva pripovedovanja o nesoglasjih zaveznikov, kot jih je zapisal Kocbek, so prežeta z ostrim komunističnim duhom. Kocbek je kot tipični sopotnik najbrže verjel vse. Toda KP je imela svoje račune, o katerih si ni bil nikoli na jasnem, kot njegova "Tovarišija" dobro kaže. KPJ je hotela v začetku snovati državo ne samo brez vsakega ozira na emigrantsko vlado ampak celo odločno proti njej, četudi je pred Zapadom samo ta vlada predstavljala kontinuiteto Jugoslavije in je imela celo v Moskvi svojega veleposlanika. Potem ji je Moskva nasvetovala, da bo bolje to vlado izpodkopati kot pa se z njo boriti in se onemogočiti pri zaveznikih. Ta taktika je imela sijajen uspeh. V Bihaću so se izjavili za kontinuiteto Jugoslavije in se proglasili za parlament te države. Emigrantska vlada je tako prišla v njih odvisnost - saj se mora pokoravati parlamentu. Trik je pri Zaveznikih uspel. Partizani so dobivali pomoč, vlada se je morala z njimi sporazumeti in konec je bil Šubašič in ostali poznani dogodki. Mojstrsko je bil izigran ne le Mihailović temveč tudi emigrantska vlada.

Slovenska "ljudska skupščina", če jo že g. Jeza omenja, se je glede Jugoslavije izjavila v republiški ustavi. Kar pa zadeva Prepeluhove spomine iz dobe razpadanja Avstro-Ogrske, pa pisec napačno ugotavlja prevarno "za pravico samoodločbe o svoji državi". Prepeluh je vseskozi jasno ugotovil, da so bili Slovenci z majhnimi izjemami za jugoslovansko skupnost; problematično je po Prepeluhu le, ali naj bo takšna skupnost jugoslovanskih narodov v okviru habsburške monarhije (torej trojna monarhija), ali pa v obliki samostojne nove jugoslovanske države. To pa nikakor ne zanika jugoslovanske orientacije slovenskega prebivalstva, ki je dobila viden izraz v majniški deklaraciji 1917. Popolen prelom z Dunajem je predstavljal tako revolucionaren akt, da ga slovensko ljudstvo, konservativno vzgajano in konservativno vođeno, razen nekaterih socialdemokratskih in liberalnih izjem v prvih letih vojne ni moglo v množici dojeti. Šele nastopajoči polom centralnih velesil je dokončno zapečatil slovenski prelom z Dunajem. Nič boljše ni bilo pri Hrvatih in Srbih pod Avstro-Ogrsko. Zedinjenje 1. decembra 1918 tako ni bilo protivno občemu razpoloženju Slovencev po jugoslovanski državi, dasi sta ga italijanska okupacija in ogrožanje Dalmacije brez dvoma pospešila. Tragično je, da se je z njim že prejudiciralo bodočo notranjo ureditev, ki jo je konstituenta potem še dokončno enostransko sankcionirala.

"Oklic samostojne slovenske države", ki ga g. Jeza pripisuje Narodnemu odboru za Slovenijo dne 3. maja 1945, je pravilen v toliko, da je bila tedaj proglašena "narodna država Slovenija kot sestavni del demokratične in federativno urejene kraljevine Jugoslavije".

V resnici se stare politične stranke ob razpadu Jugoslavije niso odločile za odločno protiokupatorsko politiko in prav to praznično so izkoristili komunisti. Tu je na mestu vprašanje, če so stare stranke take jasne in krepke politike bile sploh sposobne. Leta od 1929 do vojne dajejo slabo spričevalo. Tako razen komunistične stranke, pripravljene in izveščane, ni bilo druge realne politične sile, ki bi učinkovito organizirala "kanal za odtok in izrabo tega (protiokupatorskega) sovraštva" (kot je odlično ugotovil ameriški State Department), komunisti pa so načelno odklonili sodelovanje s predvojnima strankama, ki sta posedovali za komuniste nevarni tehnični aparat in vsaj neke politične programe. Po drugi strani pa sta bili, ne brez razloga, obe stranki do komunistov nezaupljivi. Tretje sile tedaj ni bilo. Vse kar se je pridružilo Komunistični partiji, je v naivnosti ali v zanosu nasedlo in podleglo.

Ako bi partizani pametno in odgovorno postopali, morda nikdar ne bi prišlo do oborožene reakcije. Neodgovorna in nasilna dejanja komunističnih likvidatorjev in partizanov so rodila oboroženo belo gardo. Med vojno oizdane "Črne bukve" morejo biti enostransko poročilo, toda iz zloglasnih Kardeljevih pisem (n. pr. 8. junija 1942, 4. julija 1942) Zdenki Kidričevi vidimo, da je šlo v bistvu komunistom za zločinsko pobijanje vsega, kar je bilo aktivno, nekomunistično organizirano in dosegljivo.

V splošnem pa je g. Jeza pri ocenjevanju te medvojne dobe prizanesljiv do partizanov in zelo oster do protikomunistov. Če je hotel to popraviti kasneje, ko se je ognjevitno znesel nad komunisti po "osvoboditvi", je to v neki meri popravil, dasi pri tem trpi objektivnost. Vendar tega njegovega stališča ni težko razumeti, ker se je med vojno nahajal v vrstah Osvobodilne fronte, po vojni pa v vrstah emigracije. (ps)

KOMUNISTIČNI STATUT

Leka Ranković in Krsto Popivoda sta bila soglasna, da je sedanji statut KPJ, sprejet pred štirimi leti, "v mnogočem krut", ker je "v dobršem delu kopija statuta" sovjetske partije. Pri tem nista zardela od sramu, ker je KPJ sprejela ta statut po izključitvi iz Kominforme, vendar se je zdelo Popivodi je potrebno dopolniti, da "takrat še ni bilo mogoče zaradi naših izvedenih slabosti in iluzij v pogledu organizacijske zgrajenosti VKP/b popolnoma spregledati vseh pomanjkljivosti ruskega statuta." V novem statutu, ki ga zdaj preučujejo po partijskih sestankih, dokončno pa ga bo sprejela Partija na VI. kongresu 2. novembra v Zagrebu, je "zagotovljena večja samostojnost nižjim organizacijam" partije in je prilagojen novi "stopnji doseženega družbenega razvoja" Jugoslavije.

Značilnosti novega predloga

"Komunistična partija Jugoslavije je organizirana vodeča politična sila delavskega razreda FLRJ" pričinja Statut. Potem slede slavospevi Partiji, ki je delovne ljudi osvobodila izpod jarma izkoriščevalcev, dosegla bratstvo, enotnost in enakopravnost narodov Jugoslavije ter vodi ljudstvo k zmagi komunizma. Zato so jo ljudske množice "sprejele kot svojo ljudsko partijo".

"Celotna dejavnost KPJ je po pravilu javna", pri sprejemanju sklepov partije pa naj sodelujejo delovni ljudje, nečlani, s čemer množice lahko nadzorujejo delo partijskih organizacij. (Ta princip izvajajo na predkongresnih sestankih, kjer partijci vpričo nečlanov obravnavajo tekoče posle)

"Moč partije je v njeni pravilni politični liniji, v borbi za interese delavskega razreda... V KPJ nimajo prostora idejno tuji in sovražni elementi, niti ne tisti, ki kršijo partijsko disciplino, program, partijske sklepe in statut. Prav tako je članstvo nezdržljivo z religijo in opravljanjem verskih obredov."

"Članstvo ne daje nikakršnih družbenih privilegijev"; odpravljen je kandidatski staž v partiji. Člana, po dovršenem 18. letu, sprejeme osnovna partijska organizacija (OPO) na predlog ostalih članov, delovnih ljudi ali na osebno zahtevo. O sprejemu je obveščen okrajni komite. Dolžnosti nalagajo dviganje kom. zavesti, menehne borbe za socializem, dnevno politično delo; pravice člana omogočajo široko sodelovanje, kritiko, osebno navzočnost in sodelovanje pri obtožbah, stavljanje predlogov katerikoli partijski organizaciji. "Demokratski centralizem" se kaže v volilnosti vseh organov, v polaganju obračuna tistim, ki so organe izvolili, v obveznem izvajanju sklepov višjih organov po nižjih; višji organi lahko razveljavijo sklepe nižjih, če niso v soglasju s statutom, linijo ali programom partije.

Ustroj partije se pričinja z splošnim sestankom osnovne partijske organizacije v podjetju, naselju, vasi, vojaški edinici; OPO družijo najmanj tri člane in ima sekretarja z namestnikom za eno leto. Prevelik OPO se razdeli na oddelke. OPO se mora sestati vsaj enkrat na mesec.

Konference mestnih, okrajnih, rajonskih in občinskih partijskih organizacij se sestajajo enkrat na dve leti, kjer se izvoli nove komiteje in revizijske komisije ter pregleda izvršeno delo. Novost je, da morajo ti komiteji delovati kolektivno in niso več razdeljeni na biro in plenun. Tekoče posle opravlja sekretarijat komiteja.

Podobno se sestaja na dve leti tudi pokrajinska in oblastna konferenca, da pregleda delo in izvoli nov komitej (pokrajinski, oblastni) in revizijsko komisijo.

Na tri leta se sestaja kongres KP ljudske republike (n. pr. Slovenije), vsaka štiri leta pa kongres KPJ. Tu se izvolijo Centralni komiteji in centralne revizijske komisije, določi se politična linija, odloča o poročilih, programu itd. Centralni komiteji izvolijo iz svoje sredine Politično birojez generalnim sekretarji Partij ter Centralne kontrolne komisije, ki odločajo prekrških proti programu in statutu KP, ter o pritožbah. Iz sestave Politbiroja izide še Sekretarijat. - Centralni komiteji imajo tudi pravico kaznovati cele organizacije (OPO in komiteje), celo z razpustom, če je bila z njihovim delom prizadejana Partiji večja škoda. Tedaj se ob razpusti izvede posamezna registracija članstva, skliče izredna konferenca in izvoli novo vodstvo. Članske kazni od opomina do izključitve (skupno 5 stopenj) so "vzgojnega pomena", proti njim je dovoljena in možna pritožba, vendar statut ne omenja možnost pritožbe n. pr. razpuščene ali kaznovane enote (OPO, komiteja). Pritožba je rešena v treh mesecih.

Od OK določen odstotek dohodka člana, predstavlja članarino. (ds)

SPOPAD S TOVARIŠEM

(Od posebnega dopisnika)

"Tovariši, slabo ste obveščeni. Zdaj je doma vse dobro. Vrnite se! Dobil boste službe po svoji sposobnosti!" se je razvnel komunist, tovariš iz Srbije, ki je prišel v Anglijo s komisijo kupovat traktorje. Mislil je, da bi bilo dobro poleg traktorjev pripeljati v Jugoslavijo tudi ljudi, pa je obiskal svojega sorodnika, begunca. Ko smo zvedeli za tovarišev obisk, se nas je nabralo precejšnje število beguncev in vse nas je povabil nazaj v domovino. Zdaj se je vse spremenilo, je rekel. Priznajo napake in se izboljšujejo. Sicer pa so bili vsega krivi le Rusi. Leta 1945 smo doživeli hujšo okupacijo od Hitlerja, je rekel tovariš. Rusi so kradli, morili, posiljevali, odpeljevali. Rusi so ukazovali pobijanja, Rusi so zavozili gospodarstvo. Zdaj pa je vse drugače in boljše. Vprašali smo ga kako je s plačami, pa je priznal, da mi begunci izvrstno živimo v primeri z delavci v Jugoslaviji.

Prešli smo v napad. Organizirana politična opozicija seveda ni dovolje na, je odgovoril komunist na vprašanje; saj je bolje poslušati enega namesto več. O parlamentarni demokraciji ni hotel razpravljati. Rekel je, da se na politiko ne razume in da so begunci bolje poučeni. Tito je tudi komunistom še vedno uganka. Zalostno je skomignil tovariš z rameni, a ni skušal oporekati, ko smo ga vprašali, kako to, da se je med vojno nekaj visokih članov KPJ izmazalo iz nemškega ujetništva in da je včasih kazalo, da je bila KPJ najboljši zaveznik Hitlerja. Na vprašanje, kako v Hrvatski, je tovariš rekel, da so se Hrvati pokazali premalo delavne in da so Srbi morali prevzeti mnoge stvari v svoje roke. Korupcija in kraje so cvetele. Kaže da je hrvatska politična vzgoja v obstrukciji in abstinenci skozi desetletja privedla do tega, da ni več ne jasnosti ne sposobnosti za ustvarjalno delo. Tovariš se je dalje ponašal z Edenovim obiskom v Jugoslaviji. Ni šel Tito k njemu, kajti Tito nikogar ne rabi; drugi rabijo nas - je dejal. Potem pa smo mu postregli z vtisi tujih novinarjev o Jugoslaviji. Na mah smo mu prebrali članke o polomiji graditve Novega Beograda, železniške proge v Bosni, o prvomajski paradi, kjer da je defiliralo tudi prebarvano Hitlerjevo orožje in je celo vojaška godba svirala nemške koračnice, ker novih nimajo, starih pa nočejo igrati.

Tovariš je povedal, da bi tudi on kje ostal, če ne bi imel doma ženo in otroke.

NA ZAHODU TONE SONCE

(Izpis)

Vsaj del ljudi v domovini ima zelo slabo mnenje o zahodnih radijskih oddajah za Jugoslavijo. Tako posnemam iz pripovedovanja dotičnih, ki prihajajo na obiske v Avstrijo. Jugoslovanske oblasti izdajo zdaj precej dovoljenj in obiski so pogosti.

GLAS AMERIKE po tem pripovedovanju naravnost ubija ljudi. Pripoveduje jim zgodbe o Višinskem in drugih, a doma imajo prav take Višinske, Malike Politbiro in rdeče vodstvo. Na splošno niti GLAS AMERIKE niti LONDON s svojimi oddajami niti najmanj ne zadovolje željam poslušalcev razne v zelo redkih primerih. Poslušalcem se zdi, da se oddaje igrajo z narodom, ki preživlja najtežje dni in mu ne dajejo upanja na boljše življenje. V veliki meri so izgubili vero v osvobojenje z Zahoda. Mislijo, da so postali žrtev svetovne politike.

Nasprotno zadovoljujejo poslušalce kominformovske oddaje v toliko, ker strahovito tolčejo po Titu in točno iznašajo razne stvari, ki jih ljudje občutijo na svojih ramenih. Nekatero stvari so še tajne, pa se kasneje izkaže, da je bilo res in da je KPJ prikrivala kaj po mesec ali dva. V splošnem so ljudje skeptični, saj poznajo Sovjete. Toda vztrajno zahodno podpiranje Tita povzroča počasi razpoloženje obupancev. Če je Zapad prijatelj Tita zaradi svojih interesov, mi nismo prijatelji Tita, **niti ni on naš prijatelj** - pravijo. Tito se pačdaši z Zahodom le iz strahu pred Moskvo. Toda zakaj naj bi se narod boril, žrtvoval in dajal življenja za rdeči fašizem? Če Zapad na vsak način želi, da živimo pod komunizmom, - si mislijo ljudje - nam ni nič mar, ali je to Titov ali Stalinov! Zdaj, ko so osamljeni, kot zrno med mlinskima kamnoma Zapada in Vzhoda, morajo prenašati mnogo tegob. V obupu se poraja kljubovalna misel, da spadajo pač k domovini komunizma, če res morajo biti pod komunističnim jarmom.

(Str.7. - "Glas iz Slovenije")

V zvezi s člankom v št.101

RAZGLEDI

MED SRBSKIMI BEGUNCI

smo prejeli sledeče:

Poleg tega, da je srbska emigracija raznobarna, je razdeljena v dva svetova: prvi so preživeli krvavo in duhovno revolucijo, drugi so si pri hranili vse strahote in koristi revolucije. To so v glavnem ujetniki in vsi tisti politiki, ki jih je pot še pred vojno pripeljala v inozemstvo. Prvi svet je izgubil mnogo zaostalosti, spoznal je vrednost človeka brez ozira na njegov položaj in uvidel, da razredna borba vodi k zlu. Drugi svet vedno joka za izgubljenim, za preživelim, za tistim, kar se nikdar več ne vrne, pa čeprav se doma spremeni vlada. Živi v dobi pred aprilom 1941. Na malega gleda zviška, čeprav sta danes pri krampu in lopati oba enaka. Kdor nima kakega naslova ali bivšega položaja, mora po njihovem mnenju le kimati tistim namišljenim veličinam. Ali si sposoben dati od sebe, kar neka kvalifikacija zahteva, se jim ne zdi važno. Vprašajo le po imenu, naslovu, položaju; sposobnosti ali lastnosti so jim postranska stvar.

Posebno pri ljudeh, ki so slekli uniformo, se opazi vsa golota njihove izobrazbe, tako šolske kot splošne človeške. Čas in okoliščine so razgale le vso revščino veličin, tako oficirskih kot političnih.

Zanimivo je poslušati mnenje takih ljudi o jugoslovanski ideji. Jugoslovansko je vse od Kosova do srbske šajkače, od sv. Save do najnavadnejših srbskih običajev. Na splošno vsa izročila srbske zgodovine enako kot začimbe srbske kuhinje - vse to je jugoslovansko. Jasneje povedano, Slovenci in Hrvati bi morali privzeti vse, kar je srbsko in naj bi kot tako bilo jugoslovansko. Slovenci naj bi se edino Srbom imeli zahvaliti, da danes sploh še živimo. Pozabljajo, da imamo danes vsak svoje Kosovo, da smo nanj ponosni, da pa tujega spoštujemo.

Lepo deklamiranje zgodovine samo po sebi nič ne pomeni. - Poleg tega zasledimo prezir do mladih, ki da nič ne vedo in niso poklicni politiki. Toda čim se človek spodtakne ob "mlade", pomeni, da je star in da ga je čas pohodil. Je samo še za zapeček.

S.T.

J a v n o m n e n j e

"Stvarnost" - G.urednik! Pri omembi "Slovenije" in objavi intervjuja z g. Jezo, niste bili objektivni. Zakaj niste preskrbeli izjav g. Ježa in g. Javornika? S.V.

(Kot g. Jeza sta bila povabljeni tu di gg. Jež in Javornik, da povesta o svojem stališču. Žal njunih odgovorov nismo prejeli. Pač pa po "Slovenski državi" od 20. spt. razvidimo, da g. Javornik ni imel in nima "nobene zveze z revijo "Stvarnost"..."

Ur.K.T.)

Hrvatski zbor.- G.urednik! Brez dvo ma ste svojega dopisnika primerno oborožili, preden ste ga poslali v levje žrelo... Sklepam, da je prišel ven živ, ker je napisal zanimivo poročilo. T.K.

G.urednik! Škoda da se Vaš dopisnik, ki je prisostvoval zborovanju hrvatskega Društva, ni tudi razpisal, kako se je počutil v takšni ul trašoviniistični družbi. Ne izključujem možnosti, da se je pred svojim pohodom na zborovanje posebej registriral pri londonski policiji za vsak slučaj, oz. če je poročen, vsaj zavaroval. A.J.

(Naš dopisnik pripominja, da so bili gostitelji zelo prijazni in da so ga po končanem zboru ob 4h pop. povabili na kosilo, kar pa je odklonil.

Ur.KT)

Med srbskimi begunci.- G.urednik! Evo dopolnil o aktivnih nedemokratskih: Zborova "Iskra" iz mesečnika - 14dnevnik, dušanovska "Srpska borba" iz mesečnika "u ime Boga" - tednik z lastno tiskarno! Šika se nam! R.

PROSIMO, OBNOVITE NAROČNINO!

+++

"GLAS IZ SLOVENIJE"

V reviji STVARNOST IN SVOBODA pravi, da čuti mladi rod tiho, toda dosledno in zagrizeno nasprotstvo, prezir, "ki se kaže v angleški in ameriški politiki do slovenskega naroda, ko gre za naša življenjske interese, za našo narodno usodo, na primer v vprašanju Koroške in Trsta." Je pa "to dober znak za treznost in zrelost naših ljudi, da se v tem svojem razočaranju nad Zahodom niso obrnili k sovjetski zvezi." "Ljudje so postali apatični, nedostopni in dezorientirani... Ta razočaranja z Zahodom... so lju di izmučilo."

ZA ODCEPITEV

Slovenski notranji minister Boris Kraigher je javno obsodil "separatistične tendence", ki jih progira med Slovenci katoliška Cerkev. Republika Slovenija naj bi se odcepila od ostale Jugoslavije ter s Svobodnim tržakim ozemljem, Furlanijo, Avstrijo in Bavarsko ustanovila "katoliško federacijo" kot vmesno državo med Vzhodom in Zpadom.

Ni izključeno, da bo temu javnemu napadu sledilo še hujše preganjanje kat. Cerkve, združeno s procesi, obsodbami zaradi veleizdaje itd. režim bo tako spet našel novega sovražnika in "domovina bo spet v nevarnosti".

OBROČ SE OČI

okoli prof. Jakoba Šolarja, ki ga je "zgodovinar" Franček Saje odkril kot izdajalca: nekdanji kršč. socialist Tone Fajfar se ga je nesramno lotil v LJUDSKI PRAVICI in mu očital "srečo, da se je vrnil v domovino kot dachavski 'mučenec', namesto da bi moral bežati" z ostalimi zavezniki v emigracijo. V pismu uredniku POROČEVALCA pa neki M.V. pravi, kdaj bo "Slovenska akademija znanosti in umetnosti pognala na čisto izdajalca Šolarja" in "kdaj se bo moral zagovarjati za svoje zločine pred sodiščem".

CIRILMETODARJI

bodo zborovali 23. oktobra v Ljubljani. To "Cirilmetodijsko društvo katoliških duhovnikov LRS" družni nad polovico slovenske kat. duhovščine (preko 500 članov). Predsednik župnik Bajt in predsednik Verske komisije pri vladi župnik Lampret sta bila predčasno ekskomunicirana, jugoslovanski episkopat pa društvo odklanja. Cirilmetodarji vneta podpisajo Titov režim.

Podobno društvo, Združenje katoliških duhovnikov, pripravljajo tudi na Hrvaškem; društvo bi urejalo štanovske probleme duhovnikov ter sodelovalo s kom. oblastjo. Na konferenci katol. škofov v Zagrebu so govorili tudi o tem društvu. Zagrebški škof msgr. Salis-Saewis je v posebnem pismu duhovnikom prepovedal članstvo v takem združenju. Oblasti pa so škofa opozorile, da s tem odreka "pravico združevanja in svobodnega opredeljevanja" ter tako krši zakon. Nato je škof obljubil, da bo svoje pismo preklical.

===

SPOMNITE SE SOCIALNEGA SKLADA!

TITOVO SOPSTVO

Novi zakon o kazenskem postopku, ki ga pripravljajo, naj bi "razširil sodna jamstva zagotovitve osebnosti svobode državljanov in njihove pravne varnosti z zagotovitvijo, da bo storilec kaznivega dejanja pravično kaznovan."

Predsednik Vrh. sodišča Jugoslavije dr. Josip Hrnčević je napovedal verjetnost ustanovitve občinskih sodišč, ki bi jih sestavljali po trije sodniki, izvoljeni iz vrst državljanov za določeno dobo. Območje takih sodišč bi obsegalo civilne spore, kore za manjšo vrednost (do 10.000 din)

NAMESTO VEROUKA

so v osnovnih in srednjih šolah uvedli nov predmet: "moralna vzgoja"

TITO TAJE TITOVKO

Kljub temu, da je bila gospa Tito glavna privlačnost za tuje časnikarje ob Edenovem obisku v Jugoslaviji, jo domači časopisi sploh niso omenili in je tako Titova tretja poroka Jugoslovanom znana le ilegalno.

Slovenska Pravda je poslala g. Edenu pred njegovim odhodom v Jugoslavijo pismo, v katerem je nakazala dvomljivo vrednost ljudske odprave in s tem učinkovitosti obrambe, če bi bila Jugoslavija napadena pod režimom, ki zatira osnovne svoboščine. Tudi od morale ljudstva za visi trdnost fronte. SP je dalje omenila položaj slovenske manjšine pod Italijo in Avstrijo ter opozorila na 42% volilcev, ki so se maja letos v A zoni izrekli za S.T.O.

= KLIC TRIGLAVA =

102. številka KT je bila že v tisku, ko je tajnik Hrv. dobrotv. društva g. Kučera sporočil, da se "ne smatra pooblaščenega, da bi dal podatke", za katere smo ga prosili, da bi primerjali obe hrvatski društvi med seboj. Napotil nas je na HRVATSKI GLAS in HRVATSKU RIJEČ, kjer so bila objavljena poročila o njihovem zboru. To da ko smo pregledali obširno poročilo v treh številkah Hrv. Glasu, željenih podatkov nismo našli. Tajništvo poročilo je omenjeno v 14 vrsticah in praktično nič ne pove. G. Kučera piše, da bi naš dopisnik bil na prih. zborovanju dobrodošel.

Našega popravka in pojasnila k polemiki o Pircu in Černiju, HRVATSKI GLAS ni objavil. Hvala.

Enoletna naročnina za KT 24/-, četrtletna 6/-, odgovarjajoča vsota za iznozemstvo z doplačilom za letalsko dostavo.